

European Bureau of Improbable Research vestigt zich in het Natuurhistorisch Museum Rotterdam

CHRÉTIENNE VUIJST *

Wegrennende wekkers, poepdynamica van pinguïns en Star Wars kijkende sprinkhanen. Dit is geen science fiction maar daadwerkelijk gepubliceerde wetenschap die zelfs beloond is met heuse prijzen. De onderzoekers verantwoordelijk voor deze ludieke experimenten sleepten het afgelopen jaar geen Nobelprijs binnen maar een eveneens niet te versmaden Ig Nobelprijs. De jaarlijkse uitreiking van deze alternatieve Nobelprijzen wordt georganiseerd door het Amerikaanse tijdschrift *Annals of Improbable Research* (AIR). Vijftien jaar na de geboorte van dit Amerikaanse initiatief is het tijd voor de oprichting van een Europees dochterinstituut. Het *European Bureau of Improbable Research* vestigt zich in het Natuurhistorisch Museum Rotterdam en dient als Europees verzamel- en signaleringspunt voor onwaarschijnlijk onderzoek. Het is geen toeval dat juist dit museum het eerste en enige overzeese filiaal van Improbable Research huisvest: Ig Nobel prijswinnaar Kees Moeliker is er conservator, en de beroemde *dead duck* uit zijn prijswinnende publicatie wordt er bewaard. Op 19 mei 2006 is het Europese bureau feestelijk geopend. Het avondvullende programma rekende af met het stoffige imago van de saai en serieuze wetenschapper.

HET PUBLIEK VAN DE
OPENINGSAVOND WAS
EEN GEMÉLEERD
GEZELSHAP
GEÏNTERESSEERDEN.
[FOTO: KEES MOELIKER]

Een gemêleerd gezelschap¹ geïnteresseerden heeft zich in de sfeervolle Hoboken Salon van het museum verzameld en wacht nieuwsgierig op wat deze vrijdagavond hen gaat brengen. Bij entree ontvangt elke gast een sticker bedrukt met het logo van *Improbable Research*, de Denker van Rodin die - van zijn sokkel gevallen - nog steeds ligt te peinzen maar wel vanuit een ander perspectief. Zal deze avond een andere blik werpen op de wetenschap?

De directeur van het museum, professor Jelle Reumer, opent op officiële maar ludieke wijze de avond door het enkele woord 'welkom' twee keer uit te spreken om daarna geluidloos in het publiek te verdwijnen. De toon is gezet en Marc Abrahams de geestelijk vader van de Ig Nobelprijs dirigeert vervolgens de rest van het programma door het publiek op creatieve wijze te vermaken en tegelijk licht te verwarren. Hij doet daarbij eer aan de gedachte van de Ig Nobelprijzen die toegekend worden aan onderzoek dat 'mensen eerst aan het lachen maakt en daarna aan het denken zet'. De avond is grotendeels Engelstalig, maar er wordt (kortstondig) simultaan vertaald in het Nederlands, Spaans, Fins en Farsi.

Wetenschappelijke humor

Abrahams is behalve het brein achter de Ig Nobelprijs tevens hoofdredacteur van de *Annals of Improbable Research*. Dit wetenschappelijke humor tijdschrift heeft vooral een Amerikaans lezerspubliek terwijl de Ig Nobelprijzen wereldwijd worden toegekend. Abrahams hoopt met het Europese Bureau meer aandacht te wekken bij publiek en media in Europa. Op de openingsavond weet hij in elk geval het publiek enthousiast te onderhouden met een illustratief verhaal over de Ig Nobelprijzen die vorig jaar zijn uitgereikt. Het ene onderzoek lijkt nog bizarder dan het andere. Zo heeft een Japanner de Ig Nobel voedingsprijs ontvangen voor zijn ijver om 34 jaar lang elke maaltijd die hij nuttigde te fotograferen. Sommige Ig Nobelprijswinnaars geven met hun experimenten antwoord op Willem Weverachtige vragen. Het blijkt dat zwemmen in stroop even snel gaat als in water. En er is nu ook ontrafeld hoeveel druk wordt opgebouwd tijdens het poepproces van pinguïns. Dat de weg van wetenschap naar praktijk ook kort kan zijn, bewijst de uitvinding van een

* [Chrétienne Vuijst is freelance wetenschapsjournaliste; www.zeehaas.nl]

Wetenschapsjournalist Herbert Blankesteyn (op racefiets en in fietstenu) en Peter van Lindonk (directeur van de PINC conferentie, ook in passende kleding) bieden zich aan. Blankesteyn kijkt op zijn horloge en laat Van Lindonk na het verstrijken van elke minuut met een theelepeltje steeds agressiever tegen een glas tikken. De eerste spreker is de medisch ethicus Erwin Kompanje van het Erasmus MC. Hij vertelt over zijn herontdekking van een medisch hulpstuk dat in de achttiende eeuw is beschreven. Een arts kreeg destijds van een patiënte medische klachten voorgelegd die door penetratie van een overdadig groot mannelijk geslachtsorgaan veroorzaakt werden. Als oplossing fabriceerde de geneesheer een houten plankje met een gat erin dat de zwaar-geschapene tijdens de seks moest voorbinden en de penis aanzienlijk verkort. Kompanje houdt het publiek echter in het ongewisse of er een hightech versie van dit eenvoudige maar doeltreffende hulpstuk in productie genomen zal worden.

De volgende spreker is de psycholoog Wolter Seuntjens met zijn presentatie over de erotische lading van gapen. Met sprekende foto's en plaatjes illustreert Seuntjens de houding die bij gapen ontstaat, waarbij gestrekte armen de oksels ontbloten. Volgens Seuntjens vormen deze blote oksels een erotisch gebaar. De complexe wetenschap van het gapen heeft Seuntjens met zijn presentatie volgens eigen zeggen bewust niet proberen uit te leggen, maar hij geeft het publiek de stelling mee dat gapen van nature een seksuele betekenis heeft.

jonge studente aan het MIT, een Amerikaanse technische universiteit. Zij ontwikkelde een wekker die bij het afgaan wegrent en zich verstopt. Het idee is dat mensen extra gemotiveerd zijn op te staan wat theoretisch tot meer arbeidsproductieve uren zou leiden. De studente sleepte zo de Ig Nobel economieprijs in de wacht en is onlangs een bedrijf begonnen dat deze wekkers daadwerkelijk gaat produceren.

Zwaar geschapen

Na de introductie van Abrahams wordt de avond vervolgd door sprekers die ieder in 5 minuten mogen vertellen over hun 'improbable research'. Om te zorgen dat de sprekers het ook daadwerkelijk bij 300 seconden houden, zoekt Abrahams twee timekeepers.

Mijn vader won een Ig Nobelprijs

Na de voordracht van Hein Meijers, directeur communicatie van NWO (Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek) en tevens auteur van het 'Lexicon van nutteloze feiten', over onwaarschijnlijk onderzoek in Europees perspectief, is het hoog tijd voor de introductie van diegene die het Europese Bureau van Onwaarschijnlijk Onderzoek gaat leiden: niemand minder dan de Nederlandse Ig Nobel prijswinnaar Kees Moeliker. Moeliker is conservator van het Natuurhistorisch Museum en won in 2003 de Ig Nobel biologieprijs voor zijn ontdekking en wetenschappelijke beschrijving van homoseksuele necrofilie bij de wilde eend. Dit opzienbarende fenomeen kwam Moeliker letterlijk aanvliegen. Een mannetjeseend vloog zich te pletter tegen het raam van het museum terwijl hij op de hielen werd gezeten door een soort- en seksegenoot. De achtervolger liet het er niet bij zitten en verkrachtte de dode eend. Moeliker die dit verhaal al ettelijke keren heeft verteld - en niet stond te trappelen om het in eigen huis nog een keer af te draaien - vond voor deze avond een waardige *stand-in*. Het relaas van 'Hoe en waarom mijn vader een Ig Nobelprijs won' wordt enthousiast in eigen bewoordingen verteld door Moeliker's tienjarige dochter Sezen, die ten slotte de echte opgezette eend aan het publiek demonstreert.

LINKS:
HERBERT BLANKESTEIJN
HOUDT DE SPREKTIJD
NAUWLETTEND IN DE
GATEN.
RECHTS:
SEZEN MOELIKER VER-
TELT 'HOE EN WAAROM
MIJN VADER EEN IG
NOBELPRIJS WON'.
[FOTO'S: ROBIN ABRAHAMS]

MARC ABRAHAMS
(RECHTS) ONDERVRAAGT
FALK SCHUH, ANDREAS
LINSNER EN KAI JUNG,
MANNEN VAN HET JAAR
VAN DE LFHCfS.
[FOTO: KEES MOELIKER]

HET BUREAU WORDT SYMBOLISCH GEOPEND.
[FOTO'S: ROBIN ABRAHAMS]

Langharige wetenschappers

De voorlaatste activiteit van de avond is de *special appearance* van de 'Mannen van het Jaar 2004/2005' van de Luxuriant Flowing Hair Club for Scientists (LFHCfS) ofwel de club van langharige wetenschappers. Falk Schuh, Kai Jung en Andreas Linsner. De drie vrienden, collega's en alledrie chemicus, zijn speciaal voor de opening van het Europese Bureau uit Frankfurt naar het museum gekomen. Zij wapperen met hun weelderige haardos en worden door Abrahams en het publiek aan een vragenvuur onderworpen. Op de vraag of hun lange haar hun onderzoek ten positieve beïnvloedt, blijven ze door gebrek aan kort-haar ervaring het antwoord schuldig. Misschien dat nader wetenschappelijk onderzoek hiernaar niet alleen publicatie verdient maar ook wel een Ig Nobelprijs.

Bureaulade

De avond eindigt met de symbolische opening van het kantoor van het *European Bureau of Improbable Research*. Moeliker die zich met gepaste trots (onbezoldigd) *Chief* van dit bureau mag noemen, knipt geen

lintje door maar leegt ten overstaan van het publiek een lade uit zijn eigen bureau. Abrahams voorziet de bureaulade van een naamplaatje met het Improbable Research logo en daarmee is het Europese verzamelvak voor onwaarschijnlijk onderzoek geopend. Moeliker vertelt dat het *European Bureau* inderdaad niets meer is dan een bureaulade en dat het museum met de komst van het Bureau geen nieuwbouw krijgt. Hij hoopt dat niet zijn bureaulade maar zijn mailbox vol raakt met ideeën en tips over vreemd of opmerkelijk onderzoek. Daarbij is juist ook de input van niet-wetenschappers gewenst. Wetenschappers zijn vaak zelf zo bezig op hun eigen terrein dat niets hen meer bevreemdt, aldus Moeliker. Een buitenstaander kijkt met een andere blik naar onderzoek en experimenten en kan goed een Ig Nobel kandidaat spotten.

Wie overigens denkt dat het winnen van een Ig Nobelprijs makkelijker is dan het winnen van een 'gewone' Nobelprijs, komt bedrogen uit. Elk jaar zijn er vijf- tot zesduizend inzendingen, maar slechts tien Ig Nobel prijswinnaars. De Nobelprijscommissie put uit een

veel kleiner aantal kanshebbers.

Lachen en nadenken

Het openingsprogramma van het *European Bureau of Improbable Research* heeft wetenschap vanuit een ander perspectief belicht en is daarbij trouw gebleven aan het Ig Nobel karakter: het publiek heeft vanavond veel gelachen maar is ook aan het denken gezet. Het is niet onwaarschijnlijk dat een enkele wetenschapper uit het publiek tijdens het verlaten van de zaal een onwaarschijnlijk onderzoek aan het bedenken is.[]

NA EEN TELEVISIE-OPTREDEN VAN DE BUREAU CHIEF STOND EEN GEHEIME ONTMOETING MET EEN LID VAN HET KONINKLIJK HUIS OP HET PROGRAMMA.
[FOTO: MARC ABRAHAMS]

Het Europese Bureau van Improbable Research is gevestigd in het Natuurhistorisch Museum Rotterdam, Westzeedijk 345 (Museumpark) te Rotterdam. De *Bureau Chief* is te bereiken op improbable@nmr.nl of 010-2660463. Algemene informatie over Improbable Research: www.improbable.com.

IMPROBABLE RESEARCH
European Bureau

HET EUROPESE BUREAU IS NIETS MEER EN MINDER DAN EEN BUREAULADE EN EEN E-MAIL ADRES.
[FOTO'S: KEES MOELIKER]

¹ De volgende personen waren getuige van deze historische gebeurtenis: Marc Abrahams¹, Robin Abrahams¹, Herbert Blankesteyn², John Buijsman, Ditty van Duijn, Otto van Duijn, Wim van Egmond³, Henry van der Es, Ginger Haasbroek, Krista Hansma, Arianne Hinz, Martijn Hover, Kai Jung⁴, Marcel de Jeu, Erwin Kompanje¹, Rudi Koster, de heer en mevrouw Kranenburg, Anja Krieger, Maarten Lamers, Mieke van der Linden, Peter van Lindonk², Andreas Linsner⁴, Hein Meijers¹, Gerry Meijers, Dennis Mendez Contreras³, Kees Moeliker¹, Sezen Moeliker¹, Carly O'Neill, Linda Olieman, Brian Pauw, Ilja Post, Edwin Prins, Mark Reijnders, Jelle Reumer¹, Ans Reumer-Maassen, Lex Rootselaar, Bahram Sadeghi³, F. Sanyoto, Falk Schuh⁴, Wolter Seuntjens¹, Olga Vierbergen³, Janny Vos, Jacqueline de Vree, Chretienne Vuijst, Marijn van der Waa, Hester van Yperen, Pieter Zuuring (ongeveer 15 personen bleven anoniem). [¹ = spreker; ² = time keeper; ³ = vertaler; ⁴ = LFHCfS]